

---

# БЕЗСПОЛУЧНИКОВЕ СКЛАДНЕ РЕЧЕННЯ

БЕЗСПОЛУЧНИКОВИМИ СКЛАДНИМИ РЕЧЕННЯМИ НАЗИВАЮТЬСЯ ТАКІ РЕЧЕННЯ, В ЯКИХ ОКРЕМІ ПРОСТІ РЕЧЕННЯ ОБ'ЄДНУЮТЬСЯ В ОДНЕ ЦІЛЕ НЕ СПОЛУЧНИКАМИ ЧИ СПОЛУЧНИМИ СЛОВАМИ А ЛИШЕ ІНТОНАЦІЄЮ.

МІЖ РЕЧЕННЯМИ У БЕЗСПОЛУЧНИКОВОМУ СКЛАДНОМУ НА ПИСЬМІ  
СТАВЛЯТЬСЯ КОМА, КРАПКА З КОМОЮ, ДВОКРАПКА, ТИРЕ.

НАПРИКЛАД:

ПРИГРІЛО СОНЕЧКО, ОБСОХЛА ЗЕМЛЯ, ПОТЯГЛА ОРАЧА В ПОЛЕ (М.  
КОЦЮБИНСЬКИЙ);

СОНЦЕ ПІДБИЛОСЯ ВИСОКО ВГОРУ; НАДВОРІ СТАЛО ДУШНО (І.  
НЕЧУЙ-ЛЕВИЦЬКИЙ);

ЦІЛІСІНЬКИЙ ДЕНЬ У РОБОТІ: ОДНО ЩЕ НЕ СКІНЧУ, ВЖЕ ДРУГЕ  
МЕНЕ ДОЖИДАЄ (МАРКО ВОВЧОК);

ГРІМ ГРИМИТЬ —ХЛІБ БУДЕ РОДИТЬ (НАР. ТВ.).

# ,,,,,,КОМА,,,,,,

ЯКЩО ЧАСТИНИ БЕЗСПОЛУЧНИКОВОГО СКЛАДНОГО РЕЧЕННЯ  
ВКАЗУЮТЬ НА ОДНОЧАСНІСТЬ АБО ЧАСОВУ ПОСЛІДОВНІСТЬ ЯВИЩ,  
ПОДІЙ ТОЩО, МІЖ НИМИ СТАВИТЬСЯ КОМА.

## НАПРИКЛАД:

- 1) МОРОЗ ПРИТИСКУЄ, ЗРИВАЄТЬСЯ ПІВНІЧНИЙ ВІТЕР, МЕТЕ СНІГ ЧЕРЕЗ РЕЙКИ (О. ДЕСНЯК); 2)  
МИНАЮТЬ ДНІ, МИНАЄ ЛІТО, НАСТАЛА ОСІНЬ (Т. ШЕВЧЕНКО);
- 3) ДЗЮРЧАЛИ ДЕСЯТКИ ФОНТАНІВ, ЛЯЩАЛИ ТА ЩЕБЕТАЛИ ВСІЯКІ ПТАХИ У КЛІТКАХ  
ПОПІД ПІДДАШНЯМ, СВИСТІВ СТРУГОМ БОНДАР (М. КОЦЮБИНСЬКИЙ);
- 4) НЕБО ПОРІЗАЛИ ВОГНЯМИ СТІЛИ, УДАРИВ ГРІМ, НА ПИЛЬНИХ ДОРОГАХ ЗНЯВСЯ ВІТЕР  
(О. ДЕСНЯК);
- 5) ПАРОПЛАВ ОБГАНЯЄ ПЛОТИ, ВИСОКІ ХВИЛІ НАЛІТАЮТЬ НА НИХ (М. ГОРЬКИЙ);  
ТИ ПРОЗАЇК, Я ПОЕТ (О. ПУШКІН).

# ;;;;;; КРАПКА З КОМОЮ ;;;;;;

ЯКЩО ЧАСТИНИ БЕЗСПОЛУЧНИКОВОГО СКЛАДНОГО РЕЧЕННЯ

**МЕНШЕ ПОВ'ЯЗАНІ МІЖ СОБОЮ ЗА ЗМІСТОМ ЧИ ДУЖЕ ПОШИРЕНІ,  
АБО В СЕРЕДИНІ ЇХ Є ВЖЕ РОЗДІЛОВІ ЗНАКИ, ТО МІЖ НИМИ  
СТАВИТЬСЯ КРАПКА З КОМОЮ.**

НАПРИКЛАД:

- 1) ВЕСЕЛОМУ ЖАРТІВЛИВОМУ МЕНШОМУ БРАТОВІ ХОТИЛОСЯ ГОВОРИТИ; СТАРШИЙ ЗНЕХОТЯ КИДАВ ЙОМУ ПО КІЛЬКА СЛІВ (І. НЕЧУЙ-ЛЕВИЦЬКИЙ);
- 2) З-ЗА ЗЕМЛІ, НА КРИВАВІЙ ПОПРУЗІ НЕБА, СКОЧИЛА НЕВЕЛИЧКА ІСКОРКА; ДОВГА ПРОМЕНЯСТА СМУГА ПРОСТЯГЛАСЯ ВІД НЕЇ НАД ЗЕМЛЕЮ; ДАЛІ ВИКОТИВСЯ СЕРП ОГНЕННОГО КІЛЬЦЯ — І ПУЧОК СВІТУ ПОЛИВСЯ, РОЗЛИВАЮЧИСЬ ПО ГОРАХ, ЛІСАХ, ПО ВИСОКИХ БУДІВЛЯХ (ПАНАС МИРНИЙ);
- 3) СОНЦЕ ГРІЄ, ВІТЕР ВІЄ З ПОЛЯ НА ДОЛИНУ; НАД ВОДОЮ ГНЕ З ВЕРБОЮ ЧЕРВОНУ КАЛИНУ (Т. ШЕВЧЕНКО);
- 4) ТЕМНАЯ ДІБРОВА СТИХЛА І МОВЧИТЬ; ЛИСТЯ ПОЖОВТІЛЕ З ДЕРЕВА ЛЕТИТЬ (Я. ЩОГОЛІВ).

# ДВОКРАПКА

ДВОКРАПКА СТАВИТЬСЯ :

- **ЯКЩО ДРУГЕ РЕЧЕННЯ ВКАЗУЄ НА ПІДСТАВУ, ПРИЧИНУ ТОГО, ПРО МОВИТЬСЯ У ПЕРШОМУ:** МИР У СВІТІ ТАКИ БУДЕ: ЙОГО ХОЧУТЬ УСІ ЛЮДИ (НАР. ТВ.); ЛЮБІТЬ КНИГУ: ВОНА ДОПОМОЖЕ ВАМ РОЗІБРАТИСЯ В СТРОКАТОМУ СПЛЕТІННІ ДУМОК, НАВЧИТЬ ВАС ПОВА-ЛСАТИ ЛЮДИНУ (М. ГОРЬКИЙ);
- **ЯКЩО ДРУГЕ РЕЧЕННЯ РОЗКРИВАЄ ЗМІСТ ПЕРШОГО В ЦІЛОМУ АБО ЯКОГОСЬ ІЗ ЙОГО ЧЛЕНІВ:** ТИ ЗНАЄШ ПРИКАЗКУ: ПЕРШ НІЖ: ЗАПАЛАЄ ВОГОНЬ, МУСИТЬ ВИБУХНУТИ СІРИЙ ДИМ (М. КОЦЮБИНСЬКИЙ); В ОСІННІЙ ЧАС СІМ ПОГОД У НАС: СІЄ, ВІЄ, ТУМАНІЄ, ШУМИТЬ, МЕТЕ, ГУДЕ І ЗВЕРХУ ЙДЕ (НАР. ТВ.);

# ДВОКРАПКА

- якщо друге речення доповнює перше загалом або якийсь з його членів (частіше присудок): / досі сниться: під горою, між вербами та над водою, біленька хаточка стоїть (Т. Шевченко); Бачу здалеку: хвиля іскриста грає вільно по синьому морі (Леся Українка); Йдемо вулицею і ще з другого кінця побачили: в хаті світиться. Пам 'ятаю: солдати Чуйкова парк садили у центрі Європи (Д. Луценко).

# ----- ТИРЕ -----

ТИРЕ МІЖ РЕЧЕННЯМИ ЩО ВХОДЯТЬ У БЕЗСПОЛУЧНИКОВЕ СКЛАДНЕ РЕЧЕННЯ,  
СТАВИТЬСЯ:

- **коли йдеться про швидку зміну подій або несподіваний наслідок:** Дивлюся — аж світає, край неба палає (Т. Шевченко); На ярмарку почуто поміж людом — Устима вбито (Марко Вовчок); Оглянувся — в пору вже кипить бій (О. Гончар);
- **коли зміст одного речення протиставляється змісту другого:** Стоїш високо — не будь гордим, стоїш низько — не гнися (нар. тв.); Пан гуляв у себе в замку — у ярмі стогнали люди (Леся Українка); На небі сонце — серед нив я (М. Коцюбинський);

## ----- ТИПЕ -----

- **коли зміст першого речення порівнюється із змістом другого:** Посієш вчасно — вродить рясно (нар. тв.); Здобудеш освіту — побачиш більше світу (нар. тв.); Подивилась ясно — заспівали скрипки (П. Тичина);
- **коли в другій частині речення вказується на наслідок або висновок з того, про що мовиться у першому:** Чайки стогнуть — то ж на бурю (М. Горький); Защебетав соловейко — пішла луна гаєм (Т. Шевченко); Слово до слова — зложиться мова (нар. тв.).

## ВПРАВА:

З КОЖНОЇ НАВЕДЕНОЇ ПАРИ ПРОСТИХ РЕЧЕНЬ УТВОРІТЬ СКЛАДНЕ БЕЗСПОЛУЧНИКОВЕ РЕЧЕННЯ.

1. Судця дав сигнал. Футбольне змагання почалося.

2. М'яч майстерно забили у ворота. Глядачі розійшлися зі стадіону.